

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om småbarnspedagogik ändras.

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om informationsresursen inom småbarnspedagogiken ändras så att kommuner och samkommuner ska föra in uppgifter om det antal förvaltningsbeslut om stöd och stödtjänster inom småbarnspedagogiken som de har fattat. Enligt propositionen ska kommunen eller samkommunen föra in uppgifter om antalet förvaltningsbeslut indelade enligt barnets ålder på basis av vilka barnet i småbarnspedagogiken får intensifierat eller särskilt stöd eller stödtjänster inom det allmänna stödet. Insamlingen av uppgifter föreslås omfatta alla kommuner och privata serviceproducenter på det finländska fastlandet.

Syftet med propositionen är att förbättra informationsunderlaget i fråga om småbarnspedagogiken så att myndigheterna ur småbarnspedagogikens informationsresurs får tillgång till kvantitativa uppgifter om de förvaltningsbeslut om stöd och olika stödformer inom småbarnspedagogiken som kommunerna och samkommunerna har fattat.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2024.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
2.1 Den rättsliga grunden för småbarnspedagogiken	4
2.2 Stödet inom småbarnspedagogiken	5
2.3 Framtagandet av information inom småbarnspedagogiken	6
3 Målsättning	6
4 Förslagen och deras konsekvenser	6
4.1 De viktigaste förslagen	6
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	7
5 Alternativa handlingsvägar	10
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	10
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet	11
6 Remissvar	12
7 Specialmotivering	13
8 Ikraftträdande	14
9 Verkställighet och uppföljning	14
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	14
LAGFÖRSLAG	18
Lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik	18
BILAGA	20
PARALLELLEXT	20
Lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik	20

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Totalreformen av lagen om småbarnspedagogik (540/2018) trädde i kraft den 1 september 2018. När lagen trädde i kraft innehöll den inga bestämmelser om strukturen för stödet inom småbarnspedagogiken. Barnets rätt till behövligt stöd inom småbarnspedagogiken stärktes genom lagändring 1183/2018, som trädde i kraft den 1 augusti 2022. Reformen omfattade bland annat en modell för allmänt, intensifierat och särskilt stöd inom småbarnspedagogiken, bestämmelser i lagen om att småbarnspedagogiken ska genomföras i enlighet med inkluderande principer, om beslutsförfarandet vid överföring till intensifierat och särskilt stöd och om stödtjänster och hjälpmedel som ges inom det allmänna stödet.

I samband med lagändringen förutsatte riksdagen (Rsv 195/2021) att genomförandet av och resurserna för stödet till barn inom småbarnspedagogiken följs upp och att det utifrån det till kulturutskottet före utgången av 2024 lämnas en utredning om behoven av att ändra bestämmelserna om stöd till barn samt att utvecklandet av bestämmelserna om stöd till barn fortsätter utifrån de ändringsbehov som framkommit i utredningen genom att bland annat definitionen av och kriterierna för stödnivåerna förtydligas och en noggrannare definition och genomförandet av inkluderingen klarläggs.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering inledde undervisnings- och kulturministeriet 2020 program för att utveckla kvaliteten och jämlikheten inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen 2020–2022. Undervisnings- och kulturministeriet tillsatte en arbetsgrupp (VN/4204/2020) som beredde åtgärder för att främja stödet för lärande, stödet till barnen och inkludering inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som en del av utvecklingsprogrammet Utbildning för alla. Arbetsgruppen och dess sektioner hade till uppgift att skapa en intensifierad och ändamålsenlig begreppslig, juridisk och verksamhetsmässig kontinuitet mellan småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Enligt beslutet om tillsättande var arbetsgruppens uppgift också att ge förslag till ändringar i den lagstiftning som temat gäller.

Arbetsgruppen lämnade sin slutrapport¹ i november 2022. I den föreslås ändringar i lagstiftningen och utvecklingsåtgärder för småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. I fråga om statistiken över stödet inom småbarnspedagogiken

¹ Alila, K., Eskelinen, M., Kuukka, K., Mannerkoski, M., & Vitikka, E. (2022). Mot inkluderande småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning. Utbildning för alla – Slutrapport från arbetsgruppen som bereder åtgärder för att främja stödet för lärande, stödet till barnet och inkludering inom småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2022:44. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-813-7>

föreslog arbetsgruppen att informationsresursen inom småbarnspedagogiken (*nedan Varda*) utvecklas så att behövliga uppgifter om stöd kan föras in i Varda och i fortsättningen rapporteras i årsstatistiken på samma sätt som andra statistikförda uppgifter om småbarnspedagogiken.

Yttranden om utkastet till regeringsproposition begärdes av centrala berörda grupper. Utkastet till proposition var på remiss i tjänsten utlåtande.fi 14.8–8.9.2023, där alla intresserade hade möjlighet att yttra sig om utkastet. På grund av den brådskande tidtabellen var remisstiden för propositionen kortare än den rekommenderade som är sex veckor lång.

Beredningsunderlaget till propositionen finns till påseende på <https://okm.fi/sv/alla-ukm-projekt> med identifieringskoden OKM024:00/2023.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Den rättsliga grunden för småbarnspedagogiken

I 1 § i lagen om småbarnspedagogik föreskrivs det om lagens syfte och tillämpningsområde. Verksamhetsformerna inom småbarnspedagogiken är enligt 1 § 2 mom. i lagen om småbarnspedagogik daghemsverksamhet som ordnas på daghem, familjedagvård som ordnas i familjedaghem samt öppen småbarnspedagogisk verksamhet, som ordnas på en plats som lämpar sig för sådan verksamhet. Enligt 1 § 3 mom. tillämpas lagen om småbarnspedagogik på dagvårdsverksamhet och familjedagvård som ordnas eller tillhandahålls av en kommun, samkommun eller privat serviceproducent. Daghemsverksamhet och familjedagvård som avses i lagen om småbarnspedagogik får ordnas eller tillhandahållas för anordnaren av en kommun, samkommun eller en sådan privat serviceproducent som avses i 9 kap. En kommun eller samkommun kan med stöd av paragrafens 4 mom. dessutom ordna öppen småbarnspedagogisk verksamhet enligt det behov som råder inom dess område genom att själv tillhandahålla verksamheten eller skaffa den av en sådan producent som avses i 3 mom.

De nämnda verksamhetsformerna enligt 1 § i lagen om småbarnspedagogik omfattas i stor utsträckning av samma bestämmelser i lagen om småbarnspedagogik, även om regleringen i fråga om öppen småbarnspedagogik begränsas till färre bestämmelser än den övriga småbarnspedagogiska verksamheten. Med småbarnspedagogik avses enligt 2 § i lagen om småbarnspedagogik en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård av barn och i vilken i synnerhet pedagogiken betonas. Med stöd av 21 § 1 mom. i lagen om småbarnspedagogik bestämmer Utbildningsstyrelsen grunderna för planen för småbarnspedagogik. Syftet med grunderna för planen för småbarnspedagogiken är enligt 21 § 2 mom. att främja genomförandet av den småbarnspedagogiska verksamheten på lika grunder i hela landet, uppfylla de mål för småbarnspedagogiken som föreskrivs i lagen samt styra kvalitetsutvecklingen inom småbarnspedagogiken. I grunderna definieras det centrala innehållet i småbarnspedagogiken, samarbetet mellan anordnarna av verksamheten och barnens föräldrar eller andra vårdnadshavare, det mångprofessionella samarbetet samt innehållet i barnets individuella plan för småbarnspedagogik. Utbildningsstyrelsen bereder grunderna i samråd med behövliga samarbetsparter.

Enligt *Grunderna för planen för småbarnspedagogik* (uppdaterade 2022) är småbarnspedagogiken en del av det finländska utbildningssystemet och en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Vårdnadshavarna bär det primära ansvaret för sina barns fostran. Småbarnspedagogiken stöder och kompletterar hemmens fostrande uppdrag och svarar för sin del för barnens välbefinnande. Småbarnspedagogiken bildar tillsammans med förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen en helhet som främjar barnens välbefinnande, omvårdnad och lärande.

2.2 Stödet inom småbarnspedagogiken

Ett barn som deltar i småbarnspedagogiken har rätt att få sådant allmänt, intensifierat eller särskilt stöd som barnets utveckling, lärande och välbefinnande förutsätter. Barnets rätt till stöd inom småbarnspedagogiken stärktes avsevärt den 1 augusti 2022 i och med tillägget av ett nytt 3 a kap. i lagen om småbarnspedagogik. I kapitlet föreskrivs det om barnets rätt till stöd inom småbarnspedagogiken, om det stöd som ges, om genomförandet av stödet, om bedömning av stödbehovet och om meddelande av förvaltningsbeslut om stöd.

Enligt 15 a § 1 mom. har ett barn som deltar i småbarnspedagogiken rätt att som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken få sådant allmänt stöd som barnets individuella utveckling, lärande och välbefinnande förutsätter. Barnet har rätt att få stödet när behovet av stöd framkommit. Om det allmänna stödet inte är tillräckligt eller barnet behöver starkare stöd, ska stödet enligt 2 mom. ges i form av intensifierat stöd enligt barnets individuella behov. Intensifierat stöd består av flera stödformer som tillämpas regelbundet och samtidigt. Bestämmelser om särskilt stöd finns i 3 mom. Inom småbarnspedagogiken ska barnen ges individuellt planerat särskilt stöd när det allmänna eller intensifierade stödet inte är tillräckligt. Särskilt stöd består av flera stödformer som tillämpas kontinuerligt och på heltid.

Enligt 15 e § ska ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd fattas utan dröjsmål. I beslutet anges stödformerna enligt 15 b §, den plats där småbarnspedagogiken ordnas och stöd-tjänsterna enligt 15 c §. I fråga om stöd-tjänster för ett barn enligt 15 c § ska ett förvaltningsbeslut meddelas om ärendet inte avgörs i samband med ett beslut om intensifierat eller särskilt stöd. Beslutet fattas av den kommun som ansvarar för ordnandet av småbarnspedagogiken. Om det är fråga om småbarnspedagogik som tillhandahålls av en privat serviceproducent, fattas beslutet på framställning av serviceproducenten av den kommun där det småbarnspedagogiska verksamhetsstället finns. När barnet deltar i småbarnspedagogik som är en köpt tjänst fattas förvaltningsbeslut av den kommun som ansvarar för ordnandet av småbarnspedagogiken. På motsvarande sätt fattar den kommun som beviljat servicesedel förvaltningsbeslut om stöd. Inom sådan småbarnspedagogik enligt 9 kap. i lagen om småbarnspedagogik som vårdnadshavaren skaffat med stöd för privat vård och där kommunen inte får organiseringsansvar enligt 6 § i förhållande till barnet fattas förvaltningsbeslut på framställning av serviceproducenten av den kommun där det småbarnspedagogiska verksamhetsstället finns.

Uppgifter om stöd inom småbarnspedagogiken förs för närvarande inte in i Utbildningsstyrelsens informationsresurs inom småbarnspedagogiken (Varda) och stödet statistikförs inte systematiskt, regelbundet eller centraliserat. Den senaste statistikrapporten om stöd inom småbarnspedagogiken är från 2016 och den utarbetades av Institutet för hälsa och välfärd, som då var statistikmyndighet för småbarnspedagogiken². För närvarande fås aktuell information om stöd inom småbarnspedagogiken av Institutet för hälsa och välfärd när det gäller handikappbidrag för personer under 16 år och ur rapporterna från de sex största städerna (de s.k. sextettstäderna). Lägesbilden av stödet inom småbarnspedagogiken kommer att förbättras något när Statistikcentralen i januari 2024 genomför en separat insamling av information om stödet 2023. Bakom den ligger en ändring i lagen om småbarnspedagogik som trädde i kraft den 1 augusti 2022 och som stärker barnets rätt till stöd inom småbarnspedagogiken. I regeringspropositionen om lagändringen (RP 148/2001 rd, s. 39) konstateras det att undervisnings- och kulturministeriet utvecklar

² Säkkinen, S. och Kuoppala, T. (2017) Varhaiskasvatus 2016: Kuntakyselyn osaraportti. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Statistikrapport 30/2017 (på finska). https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135184/TR30_17_vaka_kuntakysely_u.pdf

insamlingen av statistiska uppgifter om stödet så att den motsvarar den föreslagna lagstiftningen.

2.3 Framtagandet av information inom småbarnspedagogiken

Utbildningsstyrelsens informationsresurs inom småbarnspedagogiken Varda innehåller uppgifter om småbarnspedagogiken på det finländska fastlandet. Bestämmelser om Varda och om de uppgifter som ska föras in där finns i 13 kap. i lagen om småbarnspedagogik. Aktörerna inom småbarnspedagogiken, det vill säga kommunerna, samkommunerna och de privata serviceproducenterna (privata daghem, gruppfamiljedaghem och familjedaghem), för in uppgifter i Varda om aktörerna och verksamhetsställena inom småbarnspedagogiken, barnen och deras vårdnadshavare samt personalen.

Före Varda insamlades statistiska uppgifter om småbarnspedagogiken genom regelbundna informationsinsamlingar som täckte antalet barn som deltog i småbarnspedagogik enligt barnens ålder och den småbarnspedagogiska verksamhetsformen. Den årliga statistiken kompletterades vart tredje år med separata informationsinsamlingar genom vilka uppgifter samlades in om bland annat antalet barn i behov av stöd, barn med invandrarbakgrund och barn i skiftesvård samt klientavgifter. I och med att Varda togs i bruk har det nationella informationsunderlaget inom småbarnspedagogiken stärkts och blivit betydligt mångsidigare. Via Varda fås jämförbar och högklassig information om småbarnspedagogiken som kan utnyttjas till exempel i forskningen, rapporteringen och statistikföringen samt i myndigheternas lagstadgade verksamhet såsom utvecklingsarbetet, beslutsfattandet samt planerings- och styrningsarbetet.

Uppgifter som ingår i informationsresursen får enligt 73 § i lagen om småbarnspedagogik utlämnas till en myndighet via tjänsten för utlämnande av uppgifter inom småbarnspedagogiken med stöd av myndighetens rätt att få uppgifter enligt lag eller med stöd av en lagstadgad uppgift. Sekretessbelagda uppgifter får dock utlämnas endast om det särskilt och uttryckligen föreskrivs om utlämnandet av eller rätten att få sådan information i lag. Utbildningsstyrelsen kan också sammanställa datamaterial ur de uppgifter som införts i Varda för utvärdering, utveckling, statistik, forskning och annan uppföljning samt för styrningen av småbarnspedagogiken på det sätt som undervisnings- och kulturministeriet bestämmer. De registrerade har via Vardas medborgarvy tillgång till egna uppgifter och uppgifter om barn som de försörjer.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att utveckla insamlingen av uppgifter om stöd inom småbarnspedagogiken så att myndigheterna regelbundet får tillgång till aktuella kvantitativa uppgifter om de förvaltningsbeslut om olika stödformer som kommunerna och samkommunerna har fattat. Informationen kan utnyttjas i planeringen, styrningen, uppföljningen, utvärderingen, statistikföringen och forskningen i fråga om småbarnspedagogiken på såväl riksomfattande som regional nivå samt i skötseln av myndigheternas lagstadgade uppgifter. Syftet med propositionen är också att förbättra informationsunderlaget för småbarnspedagogiken.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det en ändring av regleringen av informationsresursen inom småbarnspedagogiken i 13 kap. i lagen om småbarnspedagogik. Kommunerna och samkommunerna föreslås föra in antalet förvaltningsbeslut om stöd och stödtjänster inom småbarnspedagogiken

i informationsresursen. Enligt propositionen ska kommunen eller samkommunen föra in uppgifter om antalet förvaltningsbeslut indelade enligt barnens ålder på basis av vilka barn som deltar i småbarnspedagogiken får intensifierat eller särskilt stöd eller stödtjänster inom det allmänna stödet. Insamlingen av uppgifter föreslås omfatta alla kommuner och privata serviceproducenter på det finländska fastlandet. Uppgifter om Åland föreslås inte föras in i informationsresursen, varmed Åland lämnas utanför insamlingen av information.

Utbildningsstyrelsen föreslås utfärda en föreskrift om hur uppgifterna ska föras in med stöd av 68 § 3 mom. i lagen om småbarnspedagogik. Genom föreskriften preciseras vilken information som ska samlas in samt när och med vilka intervaller den ska föras in. Informationsinnehållet behöver preciseras bland annat när det gäller åldersvariabeln³.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

Ekonomiska konsekvenser

Införandet av uppgifter om stödet inom småbarnspedagogiken förutsätter att Utbildningsstyrelsen gör ändringar i datamodellen i aktörsuppgifterna i Varda samt Vardas användargränssnitt. Dessutom behöver åtgärderna för uppföljning av informationens kvalitet samt utlämnande och användning av uppgifterna säkerställas. Ändringsbehoven är ändå så små att de ingår i driftsbudgeten för Varda och kan tillgodoses under hösten 2023. De föreslagna ändringarna orsakar alltså inget behov av tilläggsanslag för Utbildningsstyrelsen utan kan genomföras med befintliga resurser.

Ändringarna uppskattas inte ha betydande ekonomiska konsekvenser för aktörerna inom småbarnspedagogiken. Införandet av uppgifter om stödet inom småbarnspedagogiken i Varda genomförs så att alla kommuner med ansvar för att ordna småbarnspedagogik har möjlighet att utnyttja användargränssnittet⁴. Detta lagringssätt innebär att tjänstemannen samlar uppgifterna om antalet beslut på summanivå från kommunens egna system för verksamhetsstyrning och överför dem manuellt till en blankett som sparas varvid uppgifterna förs in i Varda. Kommunen behöver inte göra ändringar i sina systemintegrationer för att föra in uppgifter i Varda.

När uppgifter förs in via användargränssnittet uppkommer de enda kostnaderna för aktörerna inom småbarnspedagogiken av det arbete som behövs för att samla in och sammanställa informationen enligt tidsplanen. I beredningen av informationsinsamlingen har man konstaterat att införande via användargränssnittet inte medger automatisering av informationsinsamlingen och därför ökar det administrativa arbetet. Detta alternativ valdes för att de ekonomiska konsekvenserna av informationsinsamlingen i kommunerna ska kunna hållas måttliga och förutsebara. Den administrativa arbetsmängden bedöms öka mindre än med de ändringar i system och gränssnitt som krävs i de andra alternativen, eftersom uppgifterna förs in högst två gånger om året och aktörerna inom småbarnspedagogiken antas följa antalet giltiga förvaltningsbeslut även i skötseln av sina egna uppgifter.

³ I Statistikcentralens separata insamling av information används för uppgifterna från 2023 åldersgrupperna under 3-åringar, 3-4-åringar, 5-åringar och 6-åringar.

⁴ En egen gränssnittsvy och egna användarrättigheter planeras för informationshelheten om stödet i Varda. Motsvarande lösning har tidigare genomförts i Varda för införande av uppgifter om hyrd arbetskraft. Det här möjliggör att användningen av integration vid införandet av uppgifter om småbarnspedagogiken inte förhindrar att uppgifterna om stödet förs in via användargränssnittet.

För kommuner som behöver ett mer automatiskt lagringsalternativ erbjuds vid sidan av införandet via användargränssnitt alternativet att föra in uppgifter om stödet i Varda via integration. Om en aktör inom småbarnspedagogiken utnyttjar integration för införandet av uppgifter i Varda, kräver informationsinsamlingen också ändringar i aktörens datasystem och gränssnitt och eventuellt också i verksamheten. Ändringen är av engångsnatur och det är möjligt att kostnaderna fördelas mellan flera kommuner som använder samma system. Kostnaderna uppskattas till 10 000–20 000 euro. Exempelvis Esbo stad har uppskattat kostnaderna för ändringarna till 20 000 euro. Kostnadsbedömningen försvåras av att prissättningen i avtalen mellan aktörerna inom småbarnspedagogiken och systemleverantörerna varierar.

Konsekvenser för myndigheterna

För förvaltaren av informationsresursen inom småbarnspedagogiken, Utbildningsstyrelsen, uppskattas informationsinsamlingen utgöra en till arbetsmängden skälig uppgift av engångsnatur. För att utöka informationen om stödet krävs det att Utbildningsstyrelsen uppdaterar dokumentationen om informationsresursen samt kundservicen och rådgivningen för införandet och lägger till datafält i informationsresursen och användargränssnittet.

I Varda lagras redan nu uppgifter på summanivå till exempel om hyrd arbetskraft. Det föreslagna införandet av uppgifter om antalet förvaltningsbeslut om stöd medför endast en liten ökning av arbetsmängden för aktörerna inom småbarnspedagogiken, eftersom dessa också följer antalet förvaltningsbeslut för sina egna uppdrag. Informationsinsamlingen avses också utföras på samma datum som tidigare. Dessutom har kommunerna och samkommunerna genomfört motsvarande sammanställningar av information redan före det första föreslagna införandet av uppgifter i Varda på grund av Statistikcentralens separata informationsinsamling.

Konsekvenser för barn och familjer

Genomförandet av informationsinsamlingen bedöms inte ha några direkta konsekvenser för barn och familjer. Uppgifterna om stödet inom småbarnspedagogiken förs in av kommunen och förfarandet kräver inga åtgärder av barnen eller deras familjer.

Den föreslagna informationsinsamlingen bedöms dock ha mer omfattande positiva effekter för barnen, familjerna och tillgodoseendet av barnens rättigheter. En systematisk insamling av uppgifter om stödet inom småbarnspedagogiken ger aktörerna möjlighet att bättre förutse barnens stödbehov. Framsynen stärker ordnandet och genomförandet av det stöd som barnen behöver. Informationsinsamlingen förutsätter enhetliga dataspecifikationer. Med hjälp av dem fås jämförbar information om stödet inom småbarnspedagogiken per kommun, och barnens stödbehov samt tillgodoseendet av det kan i fortsättningen följas upp både riksomfattande och regionalt. Utifrån detta kan man följa upp hur barnens rätt till behövligt stöd tillgodoses eller utvecklas i framtiden. Informationen kan utnyttjas som en grund för närmare undersökningar och utvecklingsåtgärder. Dessutom kan kommunerna och de styrande myndigheterna inom småbarnspedagogiken utnyttja informationsresursen som stöd för beslutsfattandet. Tillgodoseendet av barnets rättigheter främjas när myndighetsbesluten är grundade på tillförlitliga, jämförbara och officiella data.

Insamlingen av information om stödet möjliggör också vid behov uppföljning av kontinuiteten i stödet från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Utifrån informationen kan man till exempel jämföra antalet beslut om intensifierat eller

särskilt stöd inom småbarnspedagogiken i åldersgrupperna 5- och 6-åringar med motsvarande beslut i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen under de kommande åren⁵.

När propositionen bereddes ansåg man att en mer omfattande och detaljerad insamling av information skulle kunna utveckla informationsgrunden för stödet inom småbarnspedagogiken bättre än förslaget. Detta skulle i sin tur främja uppföljningen och utvecklingen av stödet inom småbarnspedagogiken och på så sätt förbättra tillgodoseendet av barnets rättigheter. Problemet med en mer detaljerad informationsinsamling på summanivå är dock barnens integritetsskydd. Ju noggrannare insamlingsnivån är, desto lättare kan enskilda barn indirekt identifieras i datamängden, i synnerhet hos aktörer inom småbarnspedagogiken som har ett fåtal barn. Aktörerna själva framförde också i diskussionerna kring informationsinsamlingen att de inte med denna tidsplan kan genomföra en mer detaljerad informationsinsamling.

Konsekvenser för jämställdhet mellan könen

Stödet inom småbarnspedagogiken har identifierade konsekvenser för jämställdheten. I regeringens proposition om stödet inom småbarnspedagogiken (RP 148/2021 rd) ansåg man att propositionen särskilt förbättrar pojkarnas ställning i utbildningen. Enligt en utredning som gjordes av Institutet för hälsa och välfärd 2016 var 72 procent av barnen med stödbehov pojkar⁶. I propositionen konstaterades det att stöd som inriktas till behövande redan i ett tidigt skede har större effekt än stöd i ett senare skede.

I den insamling av uppgifter om stödet inom småbarnspedagogiken som föreslås i den här propositionen samlas ingen information enligt kön. Den lösningen valdes för att inga enskilda barn ska kunna identifieras indirekt i de uppgifter som förs in. Avsikten är också att den kontinuerliga informationsinsamlingen ska vara så enkel som möjligt för dem som för in uppgifterna. Numera samlar inte alla aktörer inom småbarnspedagogiken längre in uppgifter om könet på de barn som deltar i småbarnspedagogiken, och därför skulle framtagandet av summadata indelade enligt kön vara svårt att genomföra. Målet är i vilket fall som helst att barnet i småbarnspedagogiken får det stöd hen behöver oberoende av kön. Därför syftar inte den här propositionen till att utveckla informationsunderlaget enligt kön om barnen i småbarnspedagogiken. Summadata från informationsinsamlingen fungerar dock som en bra grund för till exempel mer detaljerad forskning kring ämnet. Det lönar sig också att på nytt bedöma möjligheten att lägga till uppgift om kön som en variabel i informationsinsamlingen när de första resultaten har erhållits. Informationsinsamlingen kan utvidgas i framtiden när det är möjligt ur aktörernas perspektiv.

Konsekvenser för datasäkerheten

När uppgifter om stödet inom småbarnspedagogiken samlas in är det viktigt att komma ihåg att de är sekretessbelagda enligt 40 § 2 mom. i lagen om småbarnspedagogik och i princip ska behandlas som känsliga uppgifter. Enligt grundlagsutskottet ska regleringen av behandlingen av hälsouppgifter och andra känsliga personuppgifter i informationsresursen vara detaljerad och omfattande inom ramen för dataskyddsförordningen (GrUU 17/2018).

⁵ Statistiken över stödet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen finns i Utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen på <https://vipunen.fi/sv-fi/grundlaggande/Sidor/Eri-tyinen-ja-tehostettu-tuki.aspx>

⁶ Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (2017), Varhaiskasvatus 2016 : Kuntakyselyn osaraportti, s. 5, taulukko 2: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135184/TR30_17_vaka_kuntakysely_u.pdf

I grundlagsutskottets praxis har känsliga uppgifter ansetts omfatta de uppgifter som räknas upp i artikel 9 i dataskyddsförordningen samt klientuppgifter inom socialvården (se t.ex. GrUU 15/2018 rd, s. 38). Därtill har grundlagsutskottet vid bedömningen av uppgifterna som ingår i den riksomfattande informationsresursen i lagen om småbarnspedagogik konstaterat att det inte finns skäl att betrakta klientrelationer inom småbarnspedagogiken i sig som särskilt känslig information. Däremot är utskottets uppfattning att uppgifter om barnets behov av stöd, stödåtgärder och genomförandet av dem samt bedömningar av barnets personliga egenskaper och behandling av barnets plan för småbarnspedagogik kan innehålla sådana risker att de i princip ska bedömas som känsliga uppgifter (se GrUU 17/2018 rd, s. 6).

Det föreslås att antalet förvaltningsbeslut om stöd inom småbarnspedagogiken förs in i informationsresursen på summanivå, så att informationsinsamlingen inte görs på personnivå. Då är det inte möjligt att ur informationen identifiera enskilda barn för vilka det fattats förvaltningsbeslut om stöd. När uppgifter förs in beaktas barnens integritetsskydd och risken för indirekt identifiering minimeras. Det finns flera alternativ för hur detta kan genomföras, till exempel genom skydd av uppgifterna i lagringsskedet, om antalet förvaltningsbeslut i kommunen understiger fem. Motsvarande skydd kan också genomföras i rapporteringen och statistikföringen av uppgifterna. Därför innehåller propositionen ingen reglering av behandlingen av personuppgifter, och i de begränsade fall där det är möjligt att indirekt identifiera en person handlar det om pseudonymiserade uppgifter som behandlas för ändamål som avgränsats enligt lagen om småbarnspedagogik.

Aktörerna och serviceproducenterna inom småbarnspedagogiken behandlar redan med stöd av gällande lagstiftning uppgifter om barnens stödbehov, stödåtgärder och genomförandet av dessa, eftersom planeringen, genomförandet och utvärderingen av stödet kräver att personuppgifter behandlas. De föreslagna ändringarna utvidgar inte kretsen av personer som behandlar personuppgifter inom kommunen eller samkommunen och inte heller omfattningen av personuppgifter som behandlas.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Ett alternativ till förslaget är att låta bli att samla in uppgifter om stödet inom småbarnspedagogiken. Detta skulle leda till att den uppföljning av genomförandet av stödet som kulturutskottet förutsätter inte kan genomföras och att statistikföringen inte kan utvecklas. Dessutom skulle aktörerna inom småbarnspedagogiken sannolikt med tiden utveckla egna sätt att samla information, varmed det i fortsättningen skulle bli svårare att genomföra insamlingar av nationellt jämförbara uppgifter.

Som ett alternativ till att samla in uppgifter informationsresursbaserat bedömdes beställning av separata informationsinsamlingar av Statistikcentralen. Separata informationsinsamlingar kan genomföras med stöd av den gällande statistiklagen (280/2004) och 42 § 2 mom. i lagen om småbarnspedagogik. Då skulle informationsinsamlingen förutsätta att aktörerna inom småbarnspedagogiken årligen samlar in och sammanställer uppgifter i den form som Statistikcentralen kräver. Det bör beaktas att bearbetningen och den eventuella publiceringen av materialet vid Statistikcentralen är tidskrävande, varmed informationen eventuellt skulle vara tillgänglig vid Statistikcentralen tidigast ett halvt år efter det att den samlats in. Motsvarande enskilda insamlingar av information från fastlandet som undervisnings- och kulturministeriet har beställt av Statistikcentralen har kostat cirka 70 000–78 000 euro, så separata informationsinsamlingar skulle medföra tilläggskostnader jämfört med utnyttjandet av den befintliga informationsresursen Varda.

En annan alternativ lösning som bedömdes var möjligheten att samla in uppgifter om stödet inom småbarnspedagogiken till informationsresursen både på personnivå och på summanivå med mer omfattande informationsinnehåll. Vid granskningen av informationsinsamling på personnivå togs hänsyn till att uppgifter om stöd till barn är sekretessbelagda enligt 40 § 1 mom. i lagen om småbarnspedagogik och i princip ska behandlas som känsliga. Dessutom hör uppgifterna till särskilda kategorier av personuppgifter. Eftersom uppgifter om stöd inom småbarnspedagogiken i första hand används för det nationella styrnings-, uppföljnings-, utvärderings- och utvecklingsarbetet samt för statistik och forskning identifierades under beredningen inget behov av att samla in uppgifterna på personnivå. Insamling av mer detaljerad information på summanivå konstaterades vara en utmaning i nuläget. Aktörerna själva framförde i diskussionerna kring informationsinsamlingen att de inte med denna tidsplan kan genomföra en mer detaljerad informationsinsamling. Med tanke på hanteringen och utnyttjandet av informationen samt barnens integritetsskydd är det mest ändamålsenliga alternativet att föra in uppgifter om antalet förvaltningsbeslut om stöd inom småbarnspedagogiken på summanivå, och detta blev därför förslaget i propositionen. Insamlingen av uppgifter till informationsresursen kan utvidgas i framtiden när det är möjligt ur aktörernas perspektiv.

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Den föreslagna lagstiftningen om införandet av uppgifter om stöd inom småbarnspedagogiken bedömdes i förhållande till lagstiftningen i de nordiska länderna eftersom systemen för småbarnspedagogik i dessa länder påminner om varandra.

På Island finns bestämmelser om småbarnspedagogik i lagen om daghem (Lög um leikskóla 2008 nr. 90). Enligt den lagen ska lokala myndigheter tillhandahålla specialtjänster inom småbarnspedagogik. Specialtjänsterna innefattar stöd för barn och deras familjer, men också stöd för personalen inom småbarnspedagogiken och deras arbete. Det är de lokala myndigheterna som beslutar hur specialtjänsterna ska ordnas, men i första hand ska det ändå eftersträvas att tjänsterna ordnas inom småbarnspedagogiken.

Det isländska statistikverket samlar in information av anordnarna av småbarnspedagogik för en årsstatistik. Uppgifterna kan skickas antingen med verkets elektroniska blankett eller via det operativa informationssystemet inom småbarnspedagogiken som integrerats i statistikverkets system⁷. Stödbehovet bland barn under skolåldern har statistikförts på Island sedan 1998⁸.

I Norge finns bestämmelser om småbarnspedagogik i lagen om daghem (Lov om barnehager, Lov-2005-06-17 Nr 64). I lagen föreskrivs det också om barnets rätt till särskilt stöd. Ett barn har rätt till särskilt stöd om barnet har särskilda behov. Syftet med särskilt stöd är att ge barnet tidigt stöd till exempel för utveckling och lärande i fråga om språkliga och sociala färdigheter. Särskilt stöd kan ordnas antingen i grupp eller individuellt. Innan ett beslut om särskilt stöd fattas ska det göras en expertbedömning för att fastställa barnets behov av stöd. Kommunen fattar beslut om särskilt stöd. Om beslutet avviker från expertbedömningen, ska detta motiveras i beslutet.

⁷ Informationsinsamlingen beskrivs på den isländska statistikmyndighetens, Hagstofa Íslands, webbplats på <https://rannsokn.hagstofa.is/vefskil2/Default.aspx?col=leikskolar>

⁸ Mer information om den isländska statistikmyndighetens informationsmaterial: Children in pre-primary institutions receiving special support 1998-2022: https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag_skolamal_1_leikskolastig_0_IsNemendur/SKO01105.px

I Norge upprätthålls ett nationellt register över daghemmen (Nasjonalt Barnehageregister, NBR). Daghemmen i registret rapporterar årligen till det nationella BASIL-systemet bland annat om barn som deltar i småbarnspedagogiken, personalen och barn som omfattas av särskilt stöd. Av dessa uppgifter sammanställs en nationell årsstatistik⁹.

I Sverige finns bestämmelserna om småbarnspedagogik i skollagen (2010:800), i vilken den verksamhet som motsvarar småbarnspedagogiken i Finland kallas *förskola*. Enligt skollagen ska barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ges det stöd som deras särskilda behov kräver. När det framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd ska enhetens föreståndare se till att barnet ges sådant stöd. Skolverkets årliga statistikpublikation över småbarnspedagogiken inkluderar inga uppgifter om stöd inom småbarnspedagogiken.¹⁰

I Danmark finns bestämmelserna om småbarnspedagogik i lagen om dagvård (Lov om Dagtilbud nr 1326 af 09/09/2020). I lagen föreskrivs det att barn till exempel inom dagvården som behöver särskilt stöd för att utvecklas ska tillhandahållas sådant stöd.

I Danmark används ett dagvårdsregister för införande av organisationsuppgifter (*dagtilbudsregisteret*), där aktörerna inom småbarnspedagogik har fört in sina organisationsuppgifter sedan 2021¹¹. Stödet inom småbarnspedagogiken tas inte upp i småbarnspedagogikens årsstatistik¹².

6 Remissvar

Propositionen var ute på remiss 14.8–8.9.2023. Det inkom sammanlagt 18 yttranden och justitieministeriet meddelade att det inte har något att kommentera om propositionsutkastet. Yttranden inkom av Dataombudsmannens byrå, Esbo stad, finansministeriet, Finlands Kommunförbund, Finlands Primärskötarförbund SuPer rf, Helsingfors stad, Nationella centret för utbildningsutvärdering, Rovaniemi stad, Sodankylä kommun, Statistikcentralen, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira, Träskända stad, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ, Utbildningsstyrelsen, Vanda stad, Vasa stad, Villmanstrands stad och Åbo stad.

De föreslagna ändringarna fick i huvudsak understöd av remissinstanserna. Dessa upplevde att förslagen stöder uppföljningen av tillhandahållandet av stöd för barn inom småbarnspedagogiken och stärker informationsgrunden för småbarnspedagogiken. En del av remissinstanserna ansåg att insamlingen av uppgifter om antalet förvaltningsbeslut är bra, medan en del önskade att information samlas in på en mer detaljerad nivå. Dessa remissinstanser upplevde att det inte

⁹ Mer information på den norska undervisningsmyndighetens webbplats <https://www.udir.no/in-english/the-education-mirror-2022/kindergarten/children-with-special-education-support/>, <https://www.udir.no/tall-og-forskning/datainnsamling--kilder/basil/armelding-fra-barnehagene/> sekä <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/barn-med-spesialpedagogisk-hjelp/>

¹⁰ Mer information i Skolverkets publikation Barn och personal i förskola (2023), Hösten 2022, 2023:61, <https://www.skolverket.se/getFile?file=11339>

¹¹ Mer information på det danska barn- och undervisningsministeriets webbsidor Om Dagtilbudsregisteret, <https://viden.stil.dk/display/DATIREG/Om+Dagtilbudsregisteret>

¹² Mer information om den danska statistikmyndighetens statistik över småbarnspedagogiken på <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/husstande-familier-og-boern/boernepasning> och <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/boernepasning-foer-skolestart>

räcker med endast uppgifter om antalet förvaltningsbeslut till exempel för att uppdaga behov av lagstiftningsändringar.

De mest kritiska kommentarerna gällde propositionens kostnadseffekter. I synnerhet kommunerna förutsatte i sina yttranden att de föreslagna ändringarna inte får medföra tilläggs-kostnader eller extra administrativt arbete för anordnarna av småbarnspedagogik. De ekonomiska konsekvenserna preciserades i propositionen efter remissvaren. Även konsekvenserna för myndigheter kompletterades utifrån remissvaren.

Vissa yttranden lyfte fram ett behov av att precisera om uppgifter samlas per åldersgrupp, ålder eller enligt barnets födelseår. Även frekvensen för införandet av uppgifter ansågs behöva en omvärdering. I ett av yttrandena undrades det också om preciseringen av definitionen på åldersgrupper samt fastställandet av tidpunkter för införandet ingår i Utbildningsstyrelsens behörighet. I propositionens specialmotivering preciserades utifrån remissvaren vilka frågor Utbildningsstyrelsen bestämmer med stöd av 68 § 3 mom. i lagen om småbarnspedagogik. Efter remissbehandlingen gjordes också vissa andra tekniska preciseringar i propositionen.

7 Specialmotivering

68 §. Införande av uppgifter i informationsresursen. I 68 § i den gällande lagen om småbarnspedagogik föreskrivs det om kommunens eller samkommunens och privata serviceproducenters skyldighet att föra in de i lagen angivna uppgifterna i informationsresursen. I regel för varje aktör inom småbarnspedagogiken in sina egna uppgifter. Undantag från denna huvudregel anges i 2 mom. Det föreslås att 2 mom. ändras så att kommunens eller samkommunens skyldighet att föra in uppgifter också gäller antalet förvaltningsbeslut om stöd och stödtjänster som tillhandahålls inom småbarnspedagogiken. I paragrafen hänvisas till 15 e § 2 mom. där det föreskrivs om kommunens skyldighet att fatta beslut om stöd och stödtjänster. Enligt det momentet fattas beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster inom småbarnspedagogiken av den kommun som ansvarar för att ordna småbarnspedagogiken. Om det är fråga om småbarnspedagogik som tillhandahålls av en privat serviceproducent, fattas beslutet på framställning av serviceproducenten av den kommun där det småbarnspedagogiska verksamhetsstället finns. I praktiken kan endast den kommun som fattar förvaltningsbeslut föra in uppgifter om de beslut den fattat.

Dessutom föreslås i 2 mom. en hänvisningsbestämmelse till det nya 70 § 5 mom. Närmare bestämmelser om vilka uppgifter om småbarnspedagogiken som ska föras in i informationsresursen finns i 70 §.

70 §. Uppgifter som gäller småbarnspedagogiken. I 70 § i lagen om småbarnspedagogik föreskrivs om de uppgifter om tillhandahållarna av småbarnspedagogik och deras verksamhetsställen, personalen inom småbarnspedagogiken, barn som deltar i småbarnspedagogiken och deras föräldrar eller andra vårdnadshavare som ska föras in i informationsresursen. Det föreslås att ett nytt 5 mom. fogas till paragrafen i stället för det 5 mom. som upphävdes genom lag 1021/2019. Enligt det nya momentet ska antalet beslut om stöd och stödtjänster enligt lagen om småbarnspedagogik föras in i informationsresursen indelade enligt barnens ålder. Beslutsprocessen för stöd och stödtjänster regleras i 15 e § i lagen om småbarnspedagogik. Uppgifterna ska föras in om kommunala och privata serviceproducenter separat.

I informationsresursen förs endast in uppgifter om antalet beslut, vilket innebär att personuppgifter eller sekretessbelagd information i besluten inte behandlas. Kommunerna och samkommunerna ska rapportera antalet beslut om stödtjänster, intensifierat stöd och särskilt stöd på summanivå. Uppgifterna förs in indelade enligt barnens ålder. Utbildningsstyrelsen

föreslås med stöd av 68 § 3 mom. i lagen om småbarnspedagogik utfärda en föreskrift om uppgifternas informationsstruktur i detalj samt om hur den som för in uppgifter ska hålla dem aktuella. I Utbildningsstyrelsens behörighet ingår därmed till exempel att fastställa tidpunkten för införandet och åldersfördelningen. Utbildningsstyrelsen kan genom sin föreskrift också ge anvisningar om att insamlingen av information till exempel bara gäller småbarnspedagogiken så att beslut om stöd inom förskoleundervisningen, det vill säga beslut om stöd som meddelas inom skolans eller småbarnspedagogikens förskoleundervisning, lämnas utanför informationsinsamlingen. Dessutom kan Utbildningsstyrelsen i sin föreskrift precisera om den småbarnspedagogik som ordnas av kommunen men tillhandahålls vid ett privat verksamhetsställe som köpt tjänst eller mot servicesedel ska föra in sina uppgifter under den kommunala eller den privata verksamheten. Genom föreskriften säkerställs att informationen är kompatibel och att insamlingen av den kan svara på de centrala informationsbehoven i fråga om stödet. Utbildningsstyrelsen beaktar i sin föreskrift att kraven på datasäkerhet och dataskydd ska uppfyllas vid införandet, förvarandet och utlämnandet av uppgifter.

72 §. *Tid för förvarande av uppgifter i informationsresursen.* Hänvisningen i 1 mom. till 70 § 5 punkten stryks som föråldrad. Den föreslagna ändringen är av teknisk natur.

Det föreslås att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen. Enligt momentet ska uppgifter om antalet beslut om stöd och stödtjänster inom småbarnspedagogiken förvaras i informationsresursen i fem år efter det att den årliga insamlingen av uppgifter upphörde. Det här innebär till exempel för det första insamlingsåret (2024) att antalet förvaltningsbeslut om stöd i början av året, som förs in den 31 augusti 2024, och antalet förvaltningsbeslut om stöd i slutet av året, som förs in senast den 31 januari 2025, raderas ur informationsresursen i februari 2030. Bestämmelser om uppgifter om stöd och stödtjänster som gäller småbarnspedagogiken och som ska föras in i informationsresursen finns i lagens nya 70 § 5 mom., till vilket det hänvisas i bestämmelsen. Paragrafens gällande 5 mom. blir nytt 6 mom. och gällande 6 mom. blir nytt 7 mom.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen träder i kraft den 1 januari 2024.

9 Verkställighet och uppföljning

Utbildningsstyrelsen ger råd till och informerar aktörerna inom småbarnspedagogiken om kommande ändringar i Vardas informationsinnehåll och integrationer. Utbildningsstyrelsen ger också aktörerna anvisningar om när uppgifterna ska föras in och vilka alternativ det finns vid införandet. Utbildningsstyrelsen stöder aktörerna i arbetet för att utveckla informationskvaliteten bland annat genom automatiska påminnelser och genom att i informationsresursens användargränssnitt göra sammanfattningar av bristfällig information.

Undervisnings- och kulturministeriet följer genomförandet av den föreslagna regleringen i samarbete med Utbildningsstyrelsen och bereder utifrån den insamlade informationen en nationell rapportering till stöd för uppföljningen.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Viktiga grundläggande fri- och rättigheter med tanke på propositionen är de kulturella rättigheterna enligt 16 § och rätten till social trygghet enligt 19 § i grundlagen (731/1999). Propositionen bedöms också med avseende på skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen.

Kulturella rättigheter och rätt till social trygghet

Grundlagsutskottet har i enlighet med sin tidigare utlåtandep Praxis ansett att regleringen av småbarnspedagogiken i första hand bedöms vara en socialtjänst i enlighet med 19 § 3 mom. i grundlagen, oavsett att småbarnspedagogiken överförs till ett annat förvaltningsområde. Vid grundlagsbedömningen ska det dock beaktas att bestämmelser om socialvårdens system inte längre tillämpas på ordnandet av småbarnspedagogik. Innehållet i en grundläggande fri- och rättighet som tryggas som en grundläggande fri- och rättighet i grundlagen kan anses vara autonomt i förhållande till lagen om småbarnspedagogik. Småbarnspedagogiken fullgör i första hand det allmännas skyldighet enligt 19 § 3 mom. i grundlagen att stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna kan som exempel på stödssystem som fullföljer bestämmelsens syfte nämnas barndagvårdssystemet samt materiellt stöd för barnfamiljer till exempel i form av ett stödssystem och beskattningsåtgärder (RP 309/1993 rd, s. 76, GrUU 25/2012 rd, s. 2).

Överföringen av förvaltningsområdet samt de ändringar som gjordes i samband med reformen av lagen om småbarnspedagogik har medfört att grundlagsbedömningen nu också omfattar element av kulturella rättigheter enligt 16 § 2 mom. i grundlagen (GrUU 12/2015 rd, s. 3 och GrUU 17/2018 rd, s. 2). Genom att ordna småbarnspedagogisk verksamhet fullgör det allmänna sin skyldighet enligt 16 § 2 mom. i grundlagen att säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet och enligt sin förmåga och sina särskilda behov även få annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Denna skyldighet för det allmänna framkommer särskilt i syftet med småbarnspedagogiken i lagen om småbarnspedagogik, till exempel i 3 § 1 mom. 2 punkten, enligt vilken syftet med småbarnspedagogiken är att ”stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet”. Ur ett grundlagsperspektiv ska småbarnspedagogiken bedömas både som en social och en kulturell rättighet.

Syftet med propositionen är att utveckla insamlingen av uppgifter om stöd inom småbarnspedagogiken så att myndigheterna med hjälp av informationsresursen får tillgång till kvantitativa uppgifter om de förvaltningsbeslut om stöd och olika stödformer som kommunerna och samkommunerna har fattat. Informationen kan utnyttjas vid planeringen, styrningen, uppföljningen, utvärderingen, statistikföringen och forskningen i fråga om småbarnspedagogiken på såväl riksomfattande som regional nivå. Tillgodoseendet av barnets rättigheter främjas när myndighetsbesluten är grundade på tillförlitliga, jämförbara och officiella data. Det stöd som tillhandahålls inom småbarnspedagogiken kan med hjälp av den information som samlats till informationsresursen inom småbarnspedagogiken utvärderas mer omfattande och effektivare, vilket främjar barnets rättigheter. Kommunernas och de styrande myndigheternas möjlighet att utnyttja informationsresursen vid informationsledning stöder det regionala utnyttjandet av informationen vid uppföljning, utveckling och jämförelse av tjänsternas funktion och verkningsfullhet, vilket märks i form av bättre tjänster för allmänheten. Den föreslagna regleringen stöder barnets rätt till lärande, utveckling och välbefinnande. Förslagen stöder således barnets välbefinnande och individuella uppväxt och familjernas fostrande uppdrag enligt 19 § 3 mom. i grundlagen samt de kulturella rättigheterna enligt 16 § i grundlagen.

Skydd för privatlivet

Bestämmelserna i 10 § i grundlagen tryggar vars och ens privatliv som en grundläggande rättighet. Närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas enligt paragrafens

1 mom. genom lag. Enligt grundlagsutskottets vedertagna tolkning ingår skyddet för personuppgifter delvis i skyddet för privatlivet, som tryggas i samma moment. I informationsresursen inom småbarnspedagogiken samlas information på personnivå om de barn som deltar i småbarnspedagogiken, deras vårdnadshavare och personalen. Regleringen av informationsresursen har också varit betydelsefull i konstitutionellt hänseende med tanke på det i 10 § i grundlagen tryggade skyddet för privatlivet och personuppgifter. Därför är den gällande regleringen av informationsresursen exakt och noga avgränsad. Lagen föreskriver i detalj om vilka uppgifter som ska föras in, hur uppgifter ska lämnas ut och förvaras samt om olika aktörers ansvar, behörighet och skyldigheter.

I propositionen föreslås det att kommuner och samkommuner i informationsresursen ska föra in uppgifter om det antal beslut om stöd och stödtjänster inom småbarnspedagogiken som de har fattat. Kommunen eller samkommunen ska föra in uppgifterna om antalet förvaltningsbeslut indelade enligt barnens ålder på basis av vilka barn i småbarnspedagogiken får intensifierat eller särskilt stöd eller stödtjänster inom det allmänna stödet. Användningsändamålet för informationen är i första hand de nationella styrnings-, uppföljnings-, utvärderings- och utvecklingsuppgifterna samt statistikföringen. Under beredningen kartlades möjligheten att samla in uppgifterna på personnivå, men det konstaterades att det inte finns behov av detta. Det är också av betydelse att uppgifter som gäller ett barns behov av stöd, stödåtgärder och genomförandet av dem samt bedömningar av barnets personliga egenskaper enligt 40 § 2 mom. i lagen om småbarnspedagogik är sekretessbelagda.

Vid införandet av uppgifter beaktas barnens integritetsskydd och risken för indirekt identifiering minimeras. Det finns flera alternativ för hur detta kan genomföras, till exempel genom skydd av uppgifterna i lagringsskedet, om antalet förvaltningsbeslut i kommunen understiger fem. Därför innehåller propositionen ingen reglering om behandlingen av personuppgifter, vilket innebär att inte heller känsliga eller sekretessbelagda uppgifter eller uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter enligt artikel 9 i dataskyddsförordningen behandlas.

Kommunernas självstyrelse

Enligt 121 § 1 och 2 mom. i grundlagen ska kommunernas förvaltning grunda sig på självstyrelse för kommunens invånare, och bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Enligt 7 § i kommunallagen (410/2015) sköter kommunen de uppgifter som den har åtagit sig med stöd av självstyrelsen samt de uppgifter som föreskrivs för den i lag. Enligt 15 e § 2 mom. i den gällande lagen om småbarnspedagogik fattas beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster enligt 15 c § inom småbarnspedagogiken av den kommun som ansvarar för att ordna småbarnspedagogiken. Inom småbarnspedagogik som ordnas av en privat serviceproducent fattas beslutet på framställning av serviceproducenten av den kommun där det småbarnspedagogiska verksamhetsstället finns. I propositionen föreslås det att kommunerna och samkommunerna i informationsresursen ska föra in uppgifter om antalet förvaltningsbeslut som de fattat inom både den kommunala och den privata småbarnspedagogiken. Genom lagförslaget åläggs dock kommunerna inte några nya uppgifter, eftersom kommunerna och samkommunerna med stöd av gällande lagstiftning fattar förvaltningsbeslut om stöd och olika stödformer inom småbarnspedagogiken.

Lagstiftningsordning

På de grunder som nämns ovan kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om småbarnspedagogik

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) 68 § 2 mom. och 72 § 1 mom. och
fogas till 70 § ett nytt 5 mom., i stället för det 5 mom. som upphävts genom lag 1021/2019,
och till 72 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 och 5 mom. blir 5 och 6 mom., som följer:

68 §

Införande av uppgifter i informationsresursen

Med avvikelse från 1 mom. ska kommunen eller samkommunen utöver uppgifterna om de tjänster den själv producerar även i fråga om de barn som deltar i sådan småbarnspedagogik de ordnar enligt 5 § föra in de uppgifter som avses i 70 § 3 mom. 1 och 3–7 punkten och 4 mom. En privat serviceproducent ska föra in de uppgifter som avses i 4 mom. 1 och 2 punkten för de barns del vars småbarnspedagogik inte har ordnats på det sätt som avses i 5 §. Dessutom ska kommunen eller samkommunen i fråga om de förvaltningsbeslut de fattat i enlighet med 15 e § 2 mom. föra in de uppgifter som avses i 70 § 5 mom.

70 §

Uppgifter som gäller småbarnspedagogiken

Dessutom ska det i informationsresursen föras in uppgifter om antalet beslut som avses i 15 e § indelade enligt barnens ålder. Uppgifterna ska föras in separat för kommunala och privata serviceproducenter.

72 §

Tid för förvarande av uppgifter i informationsresursen

De uppgifter om anordnare och tillhandahållare av småbarnspedagogisk verksamhet som avses i 70 § 1 mom. ska förvaras i informationsresursen i fem års tid efter utgången av det kalenderår under vilket anordnaren eller tillhandahållaren i fråga upphört med sin verksamhet.

De i 70 § 5 mom. avsedda uppgifterna om antalet förvaltningsbeslut som gäller stöd inom småbarnspedagogiken ska förvaras i informationsresursen i fem år efter det att den årliga insamlingen av uppgifter upphörde.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 12 oktober 2023

Statsminister

Petteri Orpo

Undervisningsminister Anna-Maja Henriksson

Lag

om ändring av lagen om småbarnspedagogik

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) 68 § 2 mom. och 72 § 1 mom. och fogas till 70 § ett nytt 5 mom., i stället för det 5 mom. som upphävts genom lag 1021/2019, och till 72 § ett nytt 4 mom., varvid det nuvarande 4 och 5 mom. blir 5 och 6 mom., som följer:

Gällande lydelse

68 §

Införande av uppgifter i informationsresursen

Med avvikelse från 1 mom. ska kommunen eller samkommunen utöver uppgifterna om de tjänster den själv producerar även i fråga om de barn som deltar i sådan småbarnspedagogik de ordnar enligt 5 § föra in de uppgifter som avses i 70 § 3 mom. 1 och 3–7 punkten och 4 mom. En privat serviceproducent ska föra in de uppgifter som avses i 4 mom. 1 och 2 punkten för de barns del vars småbarnspedagogik inte har ordnats på det sätt som avses i 5 §.

70 §

Uppgifter som gäller småbarnspedagogiken

Föreslagen lydelse

68 §

Införande av uppgifter i informationsresursen

Med avvikelse från 1 mom. ska kommunen eller samkommunen utöver uppgifterna om de tjänster den själv producerar även i fråga om de barn som deltar i sådan småbarnspedagogik de ordnar enligt 5 § föra in de uppgifter som avses i 70 § 3 mom. 1 och 3–7 punkten och 4 mom. En privat serviceproducent ska föra in de uppgifter som avses i 4 mom. 1 och 2 punkten för de barns del vars småbarnspedagogik inte har ordnats på det sätt som avses i 5 §. Dessutom ska kommunen eller samkommunen i fråga om de förvaltningsbeslut de fattat i enlighet med 15 e § 2 mom. föra in de uppgifter som avses i 70 § 5 mom.

70 §

Uppgifter som gäller småbarnspedagogiken

Dessutom ska det i informationsresursen föras in uppgifter om antalet beslut som avses i 15 e § indelade enligt barnens ålder. Uppgifterna ska föras in separat för kommunala och privata serviceproducenter.

Gällande lydelse

72 §

Tid för förvarande av uppgifter i informationsresursen

De uppgifter om anordnare och tillhandahållare av småbarnspedagogisk verksamhet som avses i 70 § 1 och 5 mom. ska förvaras i informationsresursen i fem års tid efter utgången av det kalenderår under vilket anordnaren eller tillhandahållaren i fråga upphört med sin verksamhet.

Föreslagen lydelse

72 §

Tid för förvarande av uppgifter i informationsresursen

De uppgifter om anordnare och tillhandahållare av småbarnspedagogisk verksamhet som avses i 70 § 1 mom. ska förvaras i informationsresursen i fem års tid efter utgången av det kalenderår under vilket anordnaren eller tillhandahållaren i fråga upphört med sin verksamhet.

De i 70 § 5 mom. avsedda uppgifterna om antalet förvaltningsbeslut som gäller stöd inom småbarnspedagogiken ska förvaras i informationsresursen i fem år efter det att den årliga insamlingen av uppgifter upphörde.

Denna lag träder i kraft den 20 .